

מלאכת גוזז

גמרא

שבת עד ע"ב - הטווה צמר שעל גבי בהמה בשבת חייב שלש חטאות אחת משום גוזז. תנו רבנן התולש את הכנף חייב משום גוזז. שבת צד ע"ב - משנה - הנוטל צפרניו זו בזו או בשיניו וכן שערו וכן שפמו וכן זקנו, רבי אליעזר מחייב. וחכמים אוסרין משום שבות. (איסור דרבנן) גמרא - אמר רבי אלעזר מחלוקת ביד, אבל בכלי חייב. מחלוקת לעצמו אבל לחבירו דברי הכל פטור. תנא הנוטל מלא פי הזוג חייב וכמה מלא פי הזוג - שתיים. ובמלקט לבנות מתוך שחורות אפילו אחת חייב ודבר זה אף בחול אסור משום שנאמר לא ילבש גבר שמלת אשה. תניא רבי שמעון בן אלעזר אומר צפורן שפירש רובה וציצין שפרשו רובן ביד מותר בכלי חייב חטאת. מי איכא מידי דבכלי חייב חטאת וביד מותר לכתחלה? הכי קאמר פירשו רובן ביד מותר בכלי פטור אבל אסור, לא פירשו רובן ביד פטור אבל אסור בכלי חייב חטאת. אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן והוא שפרשו כלפי מעלה ומצערות אותו.

ראשונים

תוספות

אבל בכלי ד"ה חייב - היינו כרבי יהודה דמחייב במלאכה שאינה צריכה לגופה. וא"ת ודילמא רבנן כר' שמעון סבירא להו, ומנא ליה דמחייב בכלי? ויש לומר דא"כ ליפלגי בכלי להודיעך כחן דרבנן. והא דקאמר מהו דתימא רבנן בכלי נמי פטרי היינו פירושו דס"ל כר"ש וכדפרישית. אבל רש"י פירש דפטרי משום דלא שייכא גזיזה אלא בצמר ואין נראה לר"י דבהא ליכא למיטעי דבכל בעלי חיים שייכא גזיזה כדאמר לעיל התולש כנף חייב משום גוזז. והוא שפירשו כלפי מעלה - פירש בקונטרס כנגד ראשי אצבעותיו שהן למעלה כשמגביה ידיו. ור"ת מפרש שכלפי גוף קרי כלפי מעלה.

רמב"ם הלכות שבת פרק ט

הנוטל צפרניו או שערו או שפמו או זקנו הרי זה תולדת גוזז וחייב, והוא שיטול בכלי, אבל אם נטלן בידו בין לו בין לאחר פטור. וכן החותך יבולת מגופו בין ביד בין בכלי פטור בין לו בין לאחר. הנוטל שערו בכלי כמה יטול ויהיה חייב שתי שערות, ואם ליקט לבנות מתוך שחורות אפילו אחת חייב. צפורן שפירשה רובה וציצין של עור שפירשו רובן אם פירשו כלפי מעלה ומצערות אותו מותר ליטול אותן בידו אבל לא בכלי, ואם נטלן בכלי פטור, ואם אינן מצערות אותו אפילו ביד אסור, ואם לא פירשו רובן אפילו מצערות אותו אסור לנטלן בידו ואם נטלן בכלי חייב.

טור סימן שמ

הנוטל שערו או צפרניו ביד בין לעצמו בין לאחרים פטור אבל אסור ובכלי חייב חטאת. וחייב על ב' שערות, ומלקט לבנות מתוך שחורות חייב אפילו באחת.

בית יוסף

פסק רבינו כחכמים וכן פסק הרמב"ם. ורבינו חננאל מסכים לדברי הפוסקים כרבי אליעזר משום דאיסורא דאורייתא הוא ולחומרא עבדין. ואיני מבין דבריו דכיון דחכמים נמי אסרי מה שייך לומר לחומרא עבדין ועוד מאי קאמר משום דאיסורא דאורייתא הוא הלא זה הוא המחלוקת אי מיתסר מדאורייתא אי מדרבנן.

טור סימן שכח

ציפורן שפירשה רובה וכן ציצין שפירשו רובן כלפי מעלה שמצערות אותו ביד מותר להסירן בכלי פטור אבל אסור. לא פירשו רובן ביד אסור בכלי חייב חטאת, כך פירש רש"י דכל כלפי מעלה מצערות אותו על הא דאמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן והוא שפירשו כלפי מעלה ומצערות אותו. אבל מדברי הרמב"ם ז"ל משמע שהם ב' עניינים כלפי מעלה וגם מצערות. ופירוש כלפי מעלה - שפירש כלפי הגוף. ויש מפרשים כלפי ראש אצבעות. וצריך לחוש לכל הפירושים.